

BİR YEREL YÖNETİM KURULUŞUNDA HALKLA İLİŞKİLER ÖRGÜTLENMESİ VE YÖNETİMİ

Pınar ERASLAN YAYINOĞLU*

Organization And Management Of Public Relations In Local Government

This study includes management and organization of public relations function in Local Government by analyzing an example of a borough in İstanbul. A qualitative, monographic survey was conducted for fourteen months and the data was collected via open and participative observations. Aim of the study was to understand the meaning of public relations among management level, to describe the organizational chart whithin this function and whithin the organization as a whole and to see the management process of public relations activities but not to point out an ideal or bad example in Local Government. The results were generated by the outputs of the public relations function and the process of the public relations management. Some general findings include that the borough council conducts the public relations function with three different managerial units, that the public relations function was placed close to the top manager, that each of three managerial units had different jobs and activities, that the council applied a variety of public relations tools and that the public relations activities were not planned and expensive.

Key words: Local Government, Organization of Public Relations, Public Relations Management, Monographic Survey, Public Relations Tools.

Giriş

Yerel Yönetimlerin halkla ilişkiler işlevinin incelenmesi Türkiye için tamamen yeni bir konu olmamakla birlikte, halkla ilişkiler disiplininin birkaç temel uygulama alanından biri olarak belki de pek az ele alınmış olmaktadır. Bu makale, geniş çerçevedeki 'yerel yönetimler ve halkla ilişkiler uygulamaları' konu başlığının bir parçası olarak İstanbul'daki bir ilçe belediyesinin halkla ilişkiler yönetimini incelemekte ve bu boyutu nede-

niyle de elde edilen bulguların genel sonuç olarak yorumlanamayacağı özgül bir örneği konu edinmektedir. Çalışmadaki uygulamalı araştırma kısmı, kuruluş monografisi türünde olması nedeniyle tek bir örneği ele almaktadır. Araştırmaya konu olan örnek kuruluş Osmanlı döneminde resmi olarak kurulmuş ilk ve tek belediye yönetimidir. Dolayısıyla, Türk belediyecilik tarihinde ve günümüzün hem ilçe hem büyükşehir bele-

* Yrd. Doç.Dr., Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi.

diyeleri içinde tarihsel olarak en eskisidir. Bu çalışma, yerel yönetimde halkla ilişkiler işlevinin nedenlerini ele alarak başlayacak ve daha sonra örnek kuruluş olarak ele alınan belediye yönetiminin halkla ilişkiler işlevini konumlandırışı, örgütleyişi ve yönetimi ile ilgili bilgilerin aktarılacağı bölüm ile devam edecektir. Belirtmek gerekir ki bu çalışmanın amacı; bir belediye yönetiminde ideal halkla ilişkiler yönetiminin nasıl olması gerektiğini ya da kötü bir uygulama örneğinin ne olduğunu göstermek değildir. Temel amaç, özgül bir örnek üzerinde keşif yapmaktır.

Yerel Yönetim Kuruluşları ve Halkla İlişkiler İşlevi

Yerel yönetim kuruluşları Türkiye’de üç türe ayrılmaktadır: il özel idaresi (valilik), belediye ve köy idaresi (www.mahalli-idareler.gov.tr, 5.8.2002; Günday, 2002: 61-62). Yerel Yönetimler kavramı, genel olarak ‘belediye yönetimi’ anlamında anlaşılmakta ve bu çalışmada da bir belediye örneği ele alınmaktadır. Yerel Yönetimler, demokratik ülkelerde, demokrasi için olmazsa olmaz kurumlardır. Bunlar; halkın, belirli bölgeler içerisinde kendi kendisini yönetmesi gereğince seçimle işbaşına getirdiği yerel yönetimlerdir (Aziz, 2003: 20). Yerel Yönetimlerin genel özellikleri şöyle sıralanabilir: yasayla kurulurlar; siyasi bir kademe olarak seçimle oluşturulan karar organlarına sahiptirler ve temsili niteliktedirler; kamu tüzel kişiliğindedirler; yerel nitelikteki hizmetleri yürütürler; özel gelir kaynaklarına ve personele sahiptirler (Bülbül, 1998: 111).

Belediyenin tanımı, 1580 sayılı ve 1930 tarihli belediye kanununda yapılmıştır. Kanuna göre belediye; “beldenin ve belde sakinlerinin yerel özellikteki ortak ve medeni gereksinimlerini düzenlemek ile yükümlü bir tüzel kişiliktir” (www.mahalli-idareler.gov.tr, 21.2.2003). Tanım, bir yönetsel örgüt-

lenmeden söz etmektedir. Öte yandan belediye denildiğinde, coğrafi sınırları belirlenmiş bir kısım toprak parçası da kastedilmektedir. Her belediye yönetiminin sorumlu ve görevli olduğu sınırlar çizilmiştir. Gürdal ise belediye tanımını şöyle vermektedir; “...merkezden yönetim kuruluşlarından ayrı organları ayrı bütçeleri bulunan, özerk ve tüzel kişiliğe sahip olan yerel halkın ortak gereksinimlerini karşılamak amacıyla oluşturulan örgütler...” (1997: 109). Mevzuata göre, nüfusu 2.000’den fazla olan yerlerde belediye yönetimi kurulabilmektedir. Ancak il ve ilçe merkezlerinde nüfus durumuna bakılmaksızın belediye yönetimleri kurulması zorunludur. Özet olarak belirtmek gerekirse, belediyenin görevleri Belediye Kanunu’nda belirtildiğini göre; beldenin ve belde halkının sağlık, refah ve esenliğini sağlamak, düzeni oluşturmak amacıyla yapacağı hizmetlerdir (www.mahalli-idareler.gov.tr, 21.2.2003).

Seçimle işbaşına gelen bu tür yönetimlerin hem toplumun hem de siyasal kurumların baskısı altında olduğu anlaşılır. Üstelik kar amacı gütmeyen bu kuruluşların verimli bir şekilde halka hizmet için çalışması doğası gereğidir. Sadece kendi oy potansiyellerine değil, bölge halkının tümüne yönelik çalışmaları zorunludur. Öte yandan, yerel yönetimlerin görev alanlarının genişliği, bu tür yönetimleri, halkın sorunları ile diğer tür kuruluşlara göre daha sık karşı karşıya bırakır ve buna bağlı olarak da çok ve çeşitli hizmet vermelerini gerektirir. (Gürdal, 1997: 109-110). Bu nitelikler, yerel yönetim kuruluşlarının, müşterileri olarak da yorumlanabilecek çeşitli halk kesimleri (hedef gruplar) ile iletişim kurmasını ve bunu kuruluştaki diğer işlevler gibi bir yönetim işlevi olarak görmesini zorunlu kılar. İletişim yönetimi, başka bir deyişle halkla ilişkiler yönetimi; belediyeden halka, halktan da belediyeye

doğru işleyen iletişim sürecinin planlanması, yürütülmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesini kapsar. Grunig'in iki yönlü simetrik model (Hunt ve Grunig, 1994: 8-9) olarak sunduğu bu halkla ilişkiler uygulamalarının yerel yönetim kuruluşlarının başarısına büyük katkı sağlayacağı açıktır. Diğer yandan, yerel yönetimlerin görevleri arasında görülmeye başlayan ve halkın kendilerini ilgilendiren yerel kararlara katılmalarını teşvik etmeyi arzulayan 'seçim dışı katılımcı demokrasi süreci'nin etkili biçimde yerine getirilmesinde, kuruluşun alt yapısı ve hizmet verme biçimine bağlı olarak halkla ilişkiler çalışmalarının önemli rol oynadığı kabul edilmektedir (Yeomans ve Adshead, 2003: 245-252).

Tortop, ticari ya da kamu yönetimi kuruluşları arasında bir karşılaştırma yapıldığında, özel sektör çalışanlarının, açık biçimde, patronun müşterilerini memnun etmek amacıyla çalıştıklarını söyler, ancak bunun kamu kuruluşları için de geçerli bir ilke olduğunu belirtir (1973: 3-4). Kamu yönetimi kuruluşlarından biri olarak belediye yönetimlerinin de müşterileri olduğu söylenebilir; bölgede oturanlar, bölgedeki işyerleri, bölgenin ziyaretçileri gibi. Bu gruplar, memnun edilmesi ve fayda sağlanması gereken müşterilerdir. Seçimle işbaşına gelen yönetim biçimlerinden biri olan belediyelerde, yöneticilerin; kuruluşun hizmetleri ve çalışmalarında iletişim yönetimi (halkla ilişkiler) boyutunu bulundurmaları gerektiğini anlamaları önemlidir. Ancak, Yalçındağ'ın belirttiği gibi; halkla ilişkiler konusunu sadece iletişim tekniklerini kullanma olarak görmek eksik bir yaklaşımdır ve işin tamamıyla bir yönetim niteliği taşıdığını da anlamak gerekir (1988: 57). Bir çok kuruluşta olduğu gibi, yerel yönetim kuruluşlarındaki üst düzey yöneticilerin de özel olarak halkla ilişkiler araçlarından/tekniklerinden birine

takılı kaldıklarını vurgulayan Fletcher; halkla ilişkileri sadece basın ile ilişkiler olarak anlayan ve fotoğrafının gazetede görünmesine büyük değer veren yöneticiler örneği (1999: 153) ile Yalçındağ'ın ifadesini doğrulamaktadır.

Bir Yerel Yönetim Kuruluşunda Halkla İlişkiler Örgütlenmesi ve Yönetimi: Beyoğlu Belediyesi Örneği

Bu bölümde, yerel yönetimler için önemli bir işlev olarak önerilen halkla ilişkilerin nasıl örgütlendiği ve yürütüldüğüne örnek olarak İstanbul'da bir ilçe belediyesi olan Beyoğlu Belediyesi ele alınmıştır.

Metod

Örnek kuruluşun seçimi, rastlantısal olmayan biçimde, iradi (yargısal) olarak yapılmıştır. Bu kuruluşun seçilmesinde, kuruluşun tarihsel olarak en eski belediye yönetimi olması etkilidir. Günümüzdeki anlamı ile belediye hizmetlerini yapmak üzere kurulmuş olan ilk belediye yönetimi, Osmanlı döneminde Beyoğlu bölgesindeki bu belediyeye olmuştur. Ayrıca bu bölge, bir çok açıdan önemli bir merkez olarak yorumlanır; eğlence, kültürel çeşitlilik, mimari özellik ve alışveriş.

Belediye ile ilk temasın kurulması 2001 yılı sonlarına rastlamaktadır. Bu temas sonucunda belediye içinde halkla ilişkiler amaçlı çeşitli çalışmalar yapıldığı anlaşılmış ve bu tarihten itibaren değişik periyotlarda, yürütülen çalışmaları gözlemlemeyi sağlayacak ilişkileri kurmak ve devam ettirmek üzere temas sürdürülmüştür. Bu sürecin devamı olarak bu çalışmanın konusunu oluşturan kapsamlı ve planlı, niteliksel (kalitatif) türdeki araştırmanın yürütülmesi için ön araştırma Haziran-Ağustos 2002 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Ön araştırma, belediye içinde halkla ilişkiler amaçlı

çalışmaları yürüten birimlerin saptanması amacıyla, yıllık faaliyet raporlarının incelenmesini ve bunu takiben ilgili birim yöneticileri ile ilk görüşmeleri kapsamıştır. Ana araştırma Ocak 2003 -Mart 2004 tarihleri arasında ondört ay sürmüştür. Veriler açık katılımlı gözlem yolu ile elde edilmiş ve belirtilen süre içerisinde, yaklaşık elli gözlem ve bir kaç özel görüşme gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanışında kullanılmak üzere gözlem soruları listesi hazırlanmış olmakla birlikte, bu liste yapılandırılmış bir soruşturma/gözlem cetveli olarak tasarlanmamıştır. Sorular, belediye içinde bir halkla ilişkiler biriminin olup olmadığı, nerede konumlandırıldığı, görev tanımı, halkla ilişkiler amacıyla yapılan çalışmalar, finansal kaynaklar, ilgili ekibin büyüklüğü ve nasıl yönetildiği ile ilgiliydi. Araştırma; niteliksel, esnek ve keşfedici özelliktedir. Belediye içindeki araştırmanın bulguları aşağıdaki sıraya göre sunulmuştur: 1.Belediyenin yönetim yapısının-örgüt şeması, organları, görev alanları, hukuki statüsü vb. -belirlenmesi, 2.Belediyenin bütünü içinde halkla ilişkiler işlevinin konumlandırılması ve örgütlenişi, 3.Halkla İlişkiler işlevini yürüten birim / birimlerin iç örgütlenişi ve ürettiği işlerin sınıflandırılması, 4.Gerçekleştirilmiş çalışmaların halkla ilişkiler terminolojisi açısından yeniden sınıflandırılması 5.Bulguların değerlendirilmesi.

Bulguların değerlendirilmesi aşamasında kullanılmak üzere, bazı nirengi noktaları da belirlenmiştir. Hemen hemen tamamına literatürde değinilmektedir. Bunlar; halkla ilişkiler yönetimi ile tepe yönetici arasındaki *hiyerarşik mesafe/konumlandırma* (Ertekin, 1986: 76-77; Gürdal, 1997: 114; Peltekoğlu, 2001: 127-128; Cutlip vd., 2000: 60-61;) halkla ilişkiler görevini üstlenenlerin *formasyonu* (Peltekoğlu, 2001: 112-118), *hareket serbestisi* (Özdönmez vd., 1999: 27; Kazancı, 2002: 25-

28, 92-101), *bütçe/finans* olanakları (Sabuncuoğlu, 1998: 98-100; Okay ve Okay, 2002: 262-268; Jefkins, 1995: 128-136) ve halkla ilişkiler uygulamalarının *dağılımı* ve *çeşitliliği* olarak belirlenmişlerdir.

İlçe Hakkında Temel Bilgiler

Bu kısımda, örnek kuruluş olarak seçilen ilçe belediyesinin kapsadığı coğrafi alan ve bu bölgenin tarihsel geçmişi ve önemi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Beyoğlu Neresidir?

Beyoğlu ilçesi İstanbul'un Avrupa yakasında yer alır. Günümüzde, 45 mahalleden ve Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 2000 yılı nüfus sayımına göre yaklaşık 230 bin yerleşik nüfustan oluşan bir yerleşim yeridir. İş, eğlence ve kültür merkezi olması nedeniyle bu ilçe sınırları içerisindeki gündüz ve gece nüfusu birkaç milyonu bulmaktadır. Bugün Beyoğlu ilçesi; Haliç'in kuzeyinde Kasımpaşa vadisinin batısıyla, Dolmabahçe (Gazhane) vadisi arasında kalan alanı kapsar, Şişli ve Beşiktaş ilçeleriyle sınırdadır. Ancak halk arasında Beyoğlu adı, kentin önemli kültür, eğlence ve iş merkezlerinden olan ve Galatasaray'ı Taksim Meydanı'na bağlayan İstiklal caddesi ve çevresi için kullanılır (www.beyoglu-bld.gov.tr, www.beyoglu.gov.tr; 22 Mart 2003).

Beyoğlu'nun Tarihsel Geçmişi ve Önemi

Bizans döneminde bir yerleşim alanı olmayan bu bölgeye, karşı yaka, öte anlamına gelen Grekçe sözcük ile ilişkili olarak 'Peran Bağları' deniliyordu. Peran sözcüğü zaman içinde değişerek 'Pera' diye söylenmeye başlanmıştır. Zaman içinde Pera yerine Beyoğlu adının ortaya çıkışına ilişkin çeşitli rivayetler vardır. Bunlardan birisine göre; Beyoğlu adı, Fatih Sultan Mehmed zamanında Pontus prenslerinden Aleksios Komnenos'un burada oturmasından kay-

naklanır. İkincisine göre ise; burada oturan Pontus prensi değil, Kanuni zamanındaki Venedik elçisi Andre Giritti'nin oğlu Luigi Giritti'dir. Bu kişilere 'beyoğlu' dendiği için bu semt Beyoğlu adını almıştır. Pera adı, 1925'de resmi yazışmalardan çıkarıldıktan sonra gittikçe unutulur hale gelmiş, buna karşılık Beyoğlu adı güç kazanıp daha geniş bir bölgeyi kasteder biçimde yaygınlaşmıştır. (www.beyoglu-bld.gov.tr; 22 Mart 2003; Akın, 2002: 94 ve www.beyoglu.net, 22. Aralık 2002).

Pera, Bizans dönemindeki İstanbul'un sonradan gelişen yerleşim yeri olmuştur. Bu bölge zamanla, surlarla çevrili Galata'nın dışarı taşması ile gelişmiştir. Zengin bir ticaret merkezi olan bu bölge Osmanlılar tarafından alındıktan sonra Pera (bugünkü Galatasaray) yönüne doğru büyümüştür. 19.yy'da bu bölge ticaret merkezi olma özelliğini korurken yabancı elçiliklerin yerleştiği ve yine yabancı banker, komisyoncu, banka ve sigorta şirketlerinin yoğunlaştığı, bunun yanı sıra eğlence yerlerinin bulunduğu bir Avrupa kenti görünümünü kazanmaya başlamıştır (www.beyoglu-bld.gov.tr; 22 Mart 2003). Bu yüzyılın ikinci yarısında nüfus gayrimüslim gruplar lehine büyümüş ve Galata Kulesi çevresinden Galatasaray'a kadar uzanan sahada Rum, Ermeni, Yahudiler'den meydana gelen gayrimüslimler ile Levantenler ve yabancı uyruklular çoğunluğu oluşturmuşlardır. Ayrıca, Osmanlılar'la yeni ilişki kuran devletler de Beyoğlu'nda arsalar edinerek binalar yaptırmış ve geniş kadrolu personelle buralara yerleşmeye başlamışlardır. Beyoğlu; kılık-kıyafet, yaşam tarzı ve binalar açısından bütün halinde Türkiye ölçeğinden farklı bir yaşam ve görüntünün yoğunluk kazandığı yer olmuştur. Bugün Beyoğlu ilçesinin sınırları içerisinde özellikli mimari yapıların yanı sıra çok sayıda önemli kuruluş ve me-

kan bulunmaktadır. Bunların arasında; Fındıklı'daki Mimar Sinan Üniversitesi, Taksim Meydanı'ndaki Atatürk Kültür Merkezi, Kasımpaşa'daki Kuzey Deniz Saha Komutanlığı, Tophane-i Amire, Koç Sanayii Müzesi, Aynalıkavak Kasrı, İstiklal Caddesi'ndeki İstanbul Sanayi Odası, Yapı Kredi Kültür ve Yayıncılık, Çiçek Pasajı, Balık Pazarı, Aksanat, çok sayıda sinema, Muammer Karaca Tiyatrosu, Tünel ve Tramvay ulaşımı ve Galata'daki Galata Kulesi bulunmaktadır (www.beyoglu-bld.gov.tr; 22 Mart 2003).

Beyoğlu Belediyesi Hakkında Temel Bilgiler

Kuruluş hakkındaki temel bilgiler; ilçe belediyesinin kuruluş ve gelişim tarihini, bu yönetimin hukuki statüsünü, gelir kaynaklarını ve örgütsel yapısını açıklamaktadır.

Tarihçesi

Belediyenin yönetim merkezinin bulunduğu adres, bu belediyenin tarihsel geçmişini de yansıtır. Yönetim merkezi, 'İlk Belediye Caddesi' üstünde, Tünel mevkiindedir. Caddenin adı, bu belediyenin Türk belediyeçilik tarihinde oluşturulmuş ilk belediye olması ile doğrudan ilişkilidir. Dönemin batılı şehircilik anlayışı uygulamasının ilk örneği Beyoğlu'da başlatılmıştır. Bu bölgede oturan halkın zengin ve batıya açık olduğu kabul edilmekteydi. 7 Haziran 1858 tarihli "Devair-i Belediyeden 6. Daire İtibar Olunan Beyoğlu ve Galata Dairesinin Nizam-ı Umumisi" nizamnameleri ile belediyeçilik uygulamaları başlatılmıştır. Ondört belediye dairesine ayrılması düşünülen İstanbul'daki belediyeçiliğin ilk uygulama bölgesi Beyoğlu olmasına rağmen, buraya "6. Daire" denilmiştir. Bu adı almasının nedeni olarak, Paris'te "Sixeme arrondissement" (6. Bölge) diye bilinen Belediye biriminin kentin en mamur bölgesi olması gösterilmektedir (www.beyoglu-bld.gov.tr, 22 Mart 2003;

Akın, 2002: 98). 6. Daire olarak adlandırılan bugünkü adıyla Beyoğlu Belediyesi'nin temel amacı, ticareti düzenlemek ve Avrupai kent hizmetlerini getirmektir. Bu hizmetlerin en önemlileri olarak sokakların temizlenmesi, düzenlenmesi, lağım ve su yollarının yapılması vb. sayılmaktadır. Cumhuriyet'in kuruluşunun hemen ardından 20 Nisan 1924'te Beyoğlu Belediyesi kurulmuş ve bu kez Beşiktaş, Şişli, Kemerburgaz'ı da kapsamıştır. 1930'da Beşiktaş'ın ayrılması, 1936'da Kemerburgaz'ın Eyüp'e bağlanması, 1954'de Şişli ilçesinin kurulmasıyla da bugünkü haline zemin oluşturulmuştur. 1984'e kadar İstanbul Belediyesi'ne bağlı şube olarak şube müdürlerince yönetilen Beyoğlu, 1984'de Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri için çıkartılan "Yerel Yönetimler Kanunu" çerçevesinde yeniden yapılanarak 45 mahalleyi kapsayan şimdiki "Beyoğlu Belediyesi" statüsünü almıştır (www.beyoglu-bld.gov.tr, 2 Nisan 2003; Akın, 2002: 98-99). Beyoğlu, belediye yönetimi (6. Daire) döneminde, tarihsel kaynaklara göre birçok ilkin yaşandığı yer olarak belirtilir. Bu ilkler arasında; ilk gümrük kapısı, ilk opera ve tiyatro binası, ışıklandırılan ilk cadde (Cadde-i Kebir), ilk belediye yönetimi, kaldırımlı ilk cadde, ilk elektrikli tramvay, ilk grev (Beyoğlu telgrafhanesi çalışanlarının), ilk tünel, ilk rıhtım yer alır (www.beyoglu.net, 22 Aralık 2002).

Yönetimin Statüsü

Belediyeler, kamu yönetiminin 'yer bakımından' yerinden idaresi çerçevesindeki yerel yönetimlerden biridir. Belediye kanununun il ve ilçe merkezlerinde belediye yönetimleri oluşturulması zorunluluğu gereğince kurulmuş olan Beyoğlu Belediyesi bir ilçe belediyesidir. Belediye tüzel kişiliğinin başı ve yürütme organı belediye başkanıdır. Başkanın işbaşına gelişi siyasal seçim ile olur. Başkan genel oyla, belde halkı tarafın-

dan doğrudan seçilir (www.mahalli-idareler.gov.tr, 5.8.2002).

Gelir Kaynakları

Belediyenin dört türlü gelir kaynağı bulunur: 1. öz gelirleri, 2. devlet gelirlerinden ayrılan paylar, 3. devlet yardımları, 4. borçlanmalar, cezalar ve diğer gelirleri. Öz gelirler şu kaynaklardan elde edilirler; çeşitli vergiler (ilan ve reklam, eğlence, akaryakıt tüketimi, haberleşme, elektrik ve havagazı tüketimi, yangın sigortası), çeşitli harçlar (işgal, ruhsatlar, kaynak suları, tellallık, kesim, sağlık belgesi, muayene, inşaat, kayıt sureti, imar, işyeri açma izni), katılma payları (su harcamalarına, kanalizasyon harcamalarına, yol harcamalarına). Devlet gelirlerinden ayrılan paylar ise, yapılan son değişiklik ile genel bütçe gelirlerinin tahsilatının % 6'sı olarak belirlenmiştir. Geçmişte bu payın % 10.3'e kadar çıktığı da olmuştur. Devlet yardımları; çeşitli fonlarla bazı bakanlıkların bütçelerine konulan ödeneklerden yapılan yardımları kapsar. Borçlanmalar, cezalar ve diğer gelirler ise kesin ve düzenli olmayan gelirlerdir (www.mahalli-idareler.gov.tr, 5.8.2002).

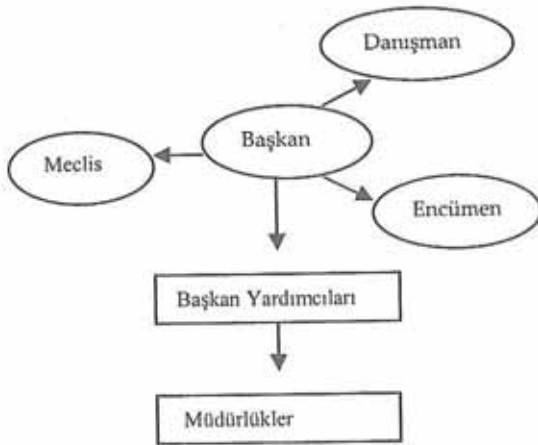
Örgütsel Yapısı - Yönetim ve Organları

Belediyenin örgütsel yapısı; burada çalışan toplam personeli, yönetim ekibini, organlarını, örgüt şemasını ve görev alanlarını açıklamaktadır.

Toplam Personel : Belediye; bir kısmı devlet memuru, bir kısmı da işçi statüsünde toplam 627 çalışana sahiptir. Memur statüsünde çalışanların sayısı 315, işçi statüsünde çalışanların sayısı 312'dir. Toplam çalışan sayısının yaklaşık % 18'i (112 kişi) kadın personeldir. İşçi statüsünde çalışanların çok büyük bir kısmı erkek personeldir. Aralarında sekiz tane kadın personel bulunur. Memur statüsünde çalışanların ise yaklaşık % 33'ü

(104 kişi) kadın, % 67'si (211 kişi) erkek personeldir.

Yönetim ve Organları : Belediye yönetiminin başı belediye başkanıdır. Bu makamın yanı sıra, belediyelerin kanun gereğince kurulmuş iki organı daha bulunur: meclis ve encümen. Belediye meclisi de belde halkının genel oyu ile seçilmiştir. Ve şu görevleri yerine getirmektedir : bütçenin onaylanması, belediyenin iş programının hazırlanmasına katkı ve onay, yönetmeliklerin çıkarılması. Meclisin toplantılarına belediye başkanı başkanlık eder. Encümen ise belediyenin günlük işlerini ve meclisin almış olduğu kararları fiilen yürütmekle görevli organdır. Encümen üyeleri belde halkı tarafından seçilmemişlerdir. Kanunda belirtilen hizmet birimlerinden olan hesap işleri müdürü, teftiş kurulu müdürü, hukuk işleri müdürü, yazı işleri müdürü, personel müdürü, sağlık işleri müdürü, veteriner müdürü, fen işleri müdürü ile bir başkan ve dört üyeden oluşmaktadır. Encümen başkanlığı görevi belediye başkanında olmasına karşılık, bu uygulamada görüldüğü üzere, bu görev düzenli biçimde vekaleten bir başkan yardımcısına bırakılmıştır. Başkanlık eden kişi, mali işlerden sorumlu başkan yardımcısıdır.

Şema I: Belediyenin Yönetimi ve Organları

Öte yandan, başkanlık makamı olarak da adlandırılabilir belediyenin icracı üst yönetimi, başkan ve beş başkan yardımcısından oluşmuştur. Hizmetler türlerine göre ilgili başkan yardımcılara bağlanmıştır. Başkan yardımcılarında biri iktisat, biri hukuk, ikisi mühendislik alanında yükseköğrenim görmüş, bir diğeri ise endüstri meslek lisesinden mezun olup mühendislik öğrenimini yarım bırakmıştır. Belediyenin basın ve halkla ilişkiler müdürlüğü ile kültür, eğitim ve sosyal işler müdürlüğü bu başkan yardımcısına bağlı çalışmaktadırlar. Aşağıdaki şema, belediyenin üst yönetiminin yapılandırılmasını göstermektedir.

Şema II : Üst Yönetim Örgütlenmesi

Beyoğlu Belediyesinde Halkla İlişkiler İşlevinin Konumlandırılması, Örgütlenmesi ve Yönetimi Beyoğlu Belediyesinin Genel Olarak Görev Alanları

Belediyelerin görev alanlarını anlayabilmek amacıyla Belediye Kanunu analiz edildiğinde, görevleri şu şekilde sıralamak mümkün olur: kamuya açık yerler ve hizmetlerde temizliğin sağlanması; sağlık koşullarının sağlanması, denetimi ve sağlık hizmetleri vermek; ücret tarifelerini düzenlemek; cenaze işlemleri için gerekli muayene ve izinlerin verilmesi; yangına karşı önlem; trafiğin akışının önündeki engelleri kaldırmak; imar ve inşaat denetimi ve izinleri; izin ve ruhsatları

düzenlemek; kamunun ortak kullanımına yönelik yerleri ve birimleri oluşturmak; kimsesizlerin ve fakirlerin sağlığı ve barınması ile ilgilenmek; altyapıyı inşa etmek; kütüphane ve okuma salonları açmak; beldenin genel durumunu iyi halde bulundurmamak; kamuya açık yerlerdeki ilan ve reklam işini yönetmek; alacakları tahsil etmek; eldeki varlıkları yönetmek; eğlence yerleri ve halk plajları gibi yerleri açmak ve işletmek; çeşitli kurslar açmak; ucuz konut inşa etmek; hal ve toptancı yerleri oluşturmak (www.mahalli-idareler.gov.tr, 21.2.2003). Belirtilen bu görevlerden bir ilçe belediyesinin payına düşenleri yerine getirmek amacıyla Beyoğlu Belediyesi bünyesinde kurulmuş yirmi bir müdürlük bulunmaktadır. Bunların kimi başkana doğrudan bağlı olmakla birlikte, genel olarak ilgili başkan yardımcılarının bağlı olarak görevlerini yürütürler. Mevcut müdürlüklerin isimleri şunlardır : Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Müdürlüğü; Fen İşleri Müdürlüğü; Teftiş Kurulu Müdürlüğü; Hukuk ve Emlak İşleri Müdürlüğü; Yazı İşleri Müdürlüğü; Zabıta Müdürlüğü; Trafik Müdürlüğü; Makina Bakım ve Onarım Müdürlüğü; İktisat İşleri Müdürlüğü; Sağlık İşleri Müdürlüğü; Personel Müdürlüğü; Basın-Halkla İlişkiler Müdürlüğü; İdari İşler Müdürlüğü; Temizlik İşleri Müdürlüğü; Hesap İşleri Müdürlüğü; Gelirler Müdürlüğü; Bilgi İşlem Müdürlüğü; Satınalma Müdürlüğü; İmar Müdürlüğü; Planlama Müdürlüğü; Veteriner Müdürlüğü (www.beyoglu-bld.gov.tr, 16.12.2002). Bunlardan, Teftiş Kurulu Müdürlüğü, İdari İşler Müdürlüğü daha önce doğrudan başkana bağlanmışlardır. Kısa bir süre sonra da Zabıta ve Hukuk İşleri Müdürlükleri de doğrudan başkana bağlı olarak çalışmaya başlamışlardır.

Beyoğlu Belediyesi'nde Halkla İlişkilerin Konumu ve Örgütlenişi

Halkla İlişkilerin yerel yönetim kuruluşlarında konumlandırılması, örgütlenmesi ve yönetimi ile ilgili görüşler çeşitli noktalara dikkati çeker. Ertekin, bir örgütün başındaki yönetici ile o örgütün halkla ilişkiler yöneticisi arasındaki yakın ilişkiyi vurgulamak amacıyla "yönetici tarafından halkla ilişkiler ile görevli kılınan kişi bir anlamda onun ikinci kişiliğidir" ifadesini kullanır ve "bu nedenle de üst yönetici ve halkla ilişkiler yöneticisi oldukça geniş bir alanda ortak görüş ve kanuları paylaşmalıdır" der. Bununla paralel olarak halkla ilişkiler biriminin, yüksek yöneticiye en yakın hiyerarşik konumda düşünülmesi gerektiğini de belirtir. Çünkü, örgütün genel politikasını belirleyen üst yönetime halkla ilişkilerin katkısının daha iyi olması için en yakın konumda bulundurulmalıdır (1986: 76-77). Gürdal da yerel yönetimde halkla ilişkilerin konumlandırılması ve örgütlenmesinin bu işleve kuruluş tarafından verilen önem ve statü ile ayrılacak kaynaklara göre değişeceğini belirtir (1997: 114). Planlı ve bilinçli yürütülen halkla ilişkiler işlevi iyi bir örgütlenmeyi gerektirir. Ayrıca, halkla ilişkiler biriminin; yönetimin politika ve kararlarında danışman rolünü üstlenmesi beklenmelidir ve bu nedenle de örgütün üst yönetim düzeyine ve üst yöneticiye yakın konumlandırılması gerekir. Genel olarak kamu yönetimi kuruluşlarında halkla ilişkilerin örgütlenmesinin özel sektörden farklı olarak kuruluş yasaları, yönetmelikler vb. düzenlemelerle gerçekleştiğini de belirtmek gerekir. (Özdönmez vd., 1999: 27). Sabuncuoğlu'nun Lougovoy ve Huisman'dan aktardığına göre; bir halkla ilişkiler örgütlenmesi içinde görev alacak kişiler arasında metin düzeltici, metin yazarı, basın sorumlusu, fotoğrafçı, organizatör gibi

kişilerin olabildiğince bulundurulması gerekir (1998: 82). Beyoğlu Belediyesi'nde halkla ilişkiler örneklerinin tarihsel geçmişi belediyenin kurulduğu ilk yıllara kadar uzanmaktadır. Akın'ın aktardığına göre, 4 Ekim 1859 tarihli 'Journal de Constantinople' gazetesinde çıkan bir haberde, belediye (6.Daire) binasının önüne bir sandık yerleştirildiği ve bölge sakinlerinin isteklerini ve şikayetlerini yazarak bu sandığa atması istendiği belirtilmektedir (2002: 100). Günümüzde aynı tarihi binada hizmet veren bugünün aynı belediyesi 'beyaz masa' adı altında benzer türde çalışmalar yürütmektedir. Talepler ve şikayetler, yönetim binasının giriş katına ve vatandaşları karşılayacak şekilde yerleştirilmiş bulunan bu birim tarafından gün boyunca kabul edilmektedir. Yine aynı kaynak tarafından belirtildiğine göre, 24 Ekim 1867'de 'La Turquie' gazetesinde belediyenin bir ihale duyurusu bulunmaktadır. Başka bir ilanda ise, haftada iki kez toplanan Belediye Meclisi'nin Pazartesi günleri sadece iç sorunlarla ilgileneceği, Çarşamba toplantılarının ise halkın sorunlarına ayrılacağı belirtilmektedir (Akın, 2002: 110). 6. Daire'nin hizmet verdiği vatandaşlara yönelik gazete duyurularını yoğun biçimde kullanmakta olduğu anlaşılmaktadır. 6. Daire tarafından gazetelerde yapılan duyurularda; sokakların yapımı, trafik düzeninin sağlanması, boş arazilerin düzenlenmesi, sokaklardaki güvenliğin sağlanması gibi konularda uyarılar ve yasaklar iletilmektedir (Akın, 2002: 99-122). Bu kullanıma günümüzdeki bir çok belediyede olduğu gibi Beyoğlu Belediyesi'nde de çok az rastlanmaktadır.

Günümüzde yürütülen çalışmaların örgütsel yapı içinde konumlandırılması ve örgütlenişi ile ilgili söylenecek ilk nokta; belediyenin örgüt şemasında yer alan iki müdürlük ve bir danışmanlık biriminin kuruluşun

halkla ilişkiler niteliğindeki çalışmalarını fiilen yürütmekte olduğudur. Bu müdürlükler; 'Basın - Halkla İlişkiler Müdürlüğü' ile 'Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Müdürlüğü'dür. Diğer ilgili birim ise Basın Danışmanlığı'dır. Belirtilen iki müdürlük kuruluşun örgüt şeması içinde 'hizmetler' başlığı altındaki başkan yardımcısına bağlı olarak başkandan sonraki ikinci basamakta konumlandırılmışlardır. Öte yandan, Basın Danışmanlığı doğrudan başkana bağlı olarak çalışmakta, ancak gerekli faaliyeti ağırlıklı olarak Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Müdürlüğü eliyle yürütmektedir. Halkla İlişkiler işlevi adına yerine getirilen iletişim amaçlı çalışmalar bu üç birim arasında paylaşılmıştır. Öte yandan, kuruluş içindeki kimi örneklerde görüldüğü üzere, iletişim amaçlı bazı işler belirtilen bu birimler dışında da ele alınmakta ve yerine getirilmektedir; web sitesinin yönetimi ve bazı basın raporları örneklerinde olduğu gibi. Belediye içinde halkla ilişkiler niteliğindeki çalışmalar yapan iki müdürlük ve basın danışmanlığını bir şema üstünde aşağıdaki gibi konumlandırmak mümkündür.

Şema III : Halkla İlişkiler İşlevinin Örgütlenişi

Basın-Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nün Görevleri ve İç Yapısı : Müdürlüğün görev tanımı şöyledir; "Vatandaşlardan gelen her türlü yazılı ve sözlü müracaatları alıp problemin çözümü için ilgili müdürlüğe iletmek ve akabinde vatandaşı bilgilendirmek, Belediyenin yapacağı etkinlikleri halka duyurmak, özürlüler, yaşlılar, çocuklar, kadınlar için özel düzenlemeler ve çalışmalar yaparak bunları yaygınlaştırmak, yardıma muhtaç olan vatandaşların durumlarını tespit etmek imkanlar ve mevzuat gereğince gıda ve yakacak, ilaç ve sağlık yardımı yapmak, aş evinden yemek almak için müracaat eden vatandaşların durumunu tespit etmek, ihtiyacı olan ailelerin yemek almasını sağlamak, fakir ailelerin çocuklarını sünnet ettirmek, yaşlı ve düşkünlere bakmak ve yer açmak, Belediye hizmet ve projelerinin tanıtımı için geziler düzenlemek, bölgenin eğitim ve öğretim gören kimsesiz, fakir ve yoksul öğrencilerine kırtasiye ve eğitim yardımları yapılmasına yardımcı olmak" (www.beyoglu-bld.gov.tr, 13 Mart 2003). Görev tanımından da anlaşılacağı üzere, bu müdürlüğün faaliyet alanı ihtiyaç sahiplerine sosyal yardımlar sağlamaktan, belediye hizmetlerinin duyurumuna, vatandaşların istek ve şikayetlerini toplamaktan, bu taleplerin yanıtlanmasını sağlamaya kadar farklı kategorideki işleri kapsamaktadır. Belirtilen görevleri yerine getirmek üzere bu müdürlükte çalışan personel sayısı, birim müdürü dahil olmak üzere toplam yedi kişidir. Bunların dördü kadın, üçü erkektir. Bu müdürlük adı gereği belediyenin tek ve yetkili halkla ilişkiler birimi olarak algılanması gerekirken, uygulamada görülen bu birimin halkın sosyal yardım taleplerini karşılaması ve talep edilen organizasyonel işleri yürütmesidir. Az sayıda da olsa bu birime özgü düşünülmüş ve tasarlanmış halkla ilişkiler amaçlı organizasyonlar görülmektedir. Bunun yanı sıra, birimin içinde 'Beyaz Masa' adı altında örgütlenmiş bir alt birim bulunmaktadır. Birimin şeması, belediyenin 'Basın-Halkla

İlişkiler Müdürlüğü'nün' örgütlenme biçimini göstermektedir. Burada dikkat çekici olan durum, müdürlüğün adı içinde geçen 'basın' kavramına ilişkin herhangi bir göreve uygulamada rastlanmamasıdır.

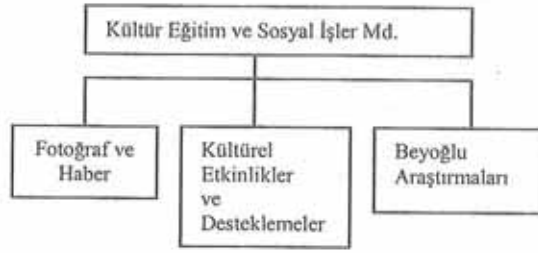
Şema IV: Basın-Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nün İç Örgütlenmesi

Basın-Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nün örgütlenmesi analiz edildiğinde, yapılan işler tiplerine göre üç temel kategoriye ayrılabilir. Bunlar *Beyaz Masa faaliyeti, sosyal yardım çalışmaları ve organizasyonlardır*. Bu kategoriler, birim tarafından yerine getirilen işlerin analizidir, ancak halkla ilişkiler terminolojisi ile ifade edilmemişlerdir. Bir tür iş kategorisi olarak da kabul edilebilecek olan bu üç türden ilki olan Beyaz Masa çalışmaları temel olarak şu mantığa dayanmaktadır: vatandaşların kuruluş ile ilgili sorunlarını ve kuruluştan taleplerini iletebilecekleri tek bir başvuru noktası oluşturmak ve toplanan başvuruları doğru yerlere ulaştırarak yanıtların hızlandırılmasını sağlamak. Bu sistem aynı zamanda kuruluşa yöneltilmiş taleplerin büyük bir bölümünü izleyebilmeyi ve analiz edebilmeyi sağlar. Bir geribildirim toplama mekanizması olarak da görülebilir. Çoğu zaman halkla ilişkiler sistemlerinde bu tür mekanizmaları oluşturmanın kolay olmayacağı düşünülebilir. Bu nedenle kurulmuş bu sistem belediye yönetimi için önemli bir avantajdır.

Sosyal yardımlar, belediye kanunu gereğince belediyenin, ihtiyaç sahibi vatandaşların taleplerini bütçe sınırları içinde yerine getirmesi ilkesine dayanmaktadır. Bu amaçla kullanılabilir genel bütçe durumu genellikle elverişli olmadığı için kimi zaman ilçe sınırları içerisindeki kuruluşlardan ücretsiz hizmet desteği ya da kişi veya kuruluşlardan ihtiyaca özgü mal şeklinde bağışlar alınmaktadır. Basın-Halkla İlişkiler Müdürlüğü kapsamında yürütülen çeşitli organizasyonlar da bulunur. Organizasyonların gerçekleştirilmesinde görev alan eleman sıkıntısı oldukça fazla hissedilmektedir. Zira, müdürlüğün toplam eleman sayısının yedi olması ve bunların tamamının beyaz masa, sosyal yardım operasyonları ve sekreteryevrak kayıt görevlerinde yer aldıkları düşünülürse gerçekte organizasyon hazırlıkları ve operasyonlarında görev alabilecek ayrı bir ekip mevcut değildir. Bu dönemlerde varolan personel rutin görevlerinin yanısıra organizasyon sürecinde de görev yapmaya çalışmaktadırlar. Bu gerçek, organizasyonların gerçekleştirilmesi sürecinde yaşanan aksaklıklar, bu aksaklıklara yöneltilen dış ve iç eleştiriler ile artan çatışma durumları dikkate alındığında açık biçimde anlaşılmaktadır.

Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Müdürlüğü ve İç Yapısı : Müdürlüğün görevi şöyle tanımlanmıştır; "Tarihi mekanlarda eskiyi yaşatmak, aslına uygun olarak korumak ve elden geldiği kadarıyla tarihi kimlik oluşturmak, mahalle, semt, sokak tarihçelerini ve şehircilik anlayışını içeren eserler ve kültür, sanat ağırlıklı yayınların hazırlanması "Halk Kitapları"nın basılıp yayımlanmasını sağlamak, Kültürel Sanat Etkinlikleri ve bölgeyi ilgilendiren festivaller düzenlemek, Kütüphane kurmak kütüphanelere tarihi eserlerle ilgili yayınlar, çeşitli kaynak ve klasik eserler, antoloji ve belgeler temin etmek, satın almak, ilgili eserleri yayımlamak, tiyatro çalışmalarında

bulunmak, Gençliğe yönelik seminerler, konferanslar, paneller, sohbetler ve sempozyumlar düzenlemek, milli ve dini günlerde festival ve şenlikler yapmak, İlçe sınırları içindeki eğitim kurumları ile işbirliği yapmak, yayın, konferans, gezi gibi etkinliklerde bulunmak, Belediye ve eğitim kurumları arasında çeşitli yarışlar düzenlemek, geleneksel gösteri sanatlarımızı yaşatmak, tiyatro okulu, güzel sanatlarla ilgili musiki kursları açmak, milli ve edebi şahsiyetler ile ilgili anma toplantıları düzenlemek, tarihi kültürel ve edebi dergilerimize yönelik çeşitli konularda yarışmalar düzenlemek ve ödüller dağıtmak, sosyal yardımlarda bulunmak, sosyal amaçlı kampanyalar düzenlemek, düzenlenen kampanyalara katılmak" (www.beyoglu-bld.gov.tr, 13 Mart 2003). Müdürlüğün görev tanımının da ortaya koyduğu gibi; çalışmalar sanat, tarih, eğitim ve sosyal yardım alanlarına yayılmaktadır. Ancak, Müdürlüğün görev tanımı içinde bulunan sosyal yardım ve kampanya düzenleme uygulamalarına, ele alınan dönem içinde ve yakın geçmişteki çalışmalarda rastlanmamıştır. Bu müdürlükte çalışan personel sayısı, birim müdürü de dahil olmak üzere toplam altı kişidir. Bunların üçü kadın, üçü erkektir. Müdürlük bünyesinde yürütülen çalışmalar kültürel etkinlikler ağırlıklıdır. Bununla birlikte, fotoğrafçılık ve haber bülteni oluşturma görevi de müdürlük bünyesindeki görevli iki eleman aracılığıyla burada gerçekleştirilmektedir. Araştırmanın son bir yılında 'Beyoğlu Araştırma Merkezi' kuruluşu için çalışmalar başlatılmış ve araştırmanın sonlarına doğru bu merkez hayata geçirilmiştir. Bölgeye yönelik tarihsel ve güncel araştırmaların bu Merkezin çatısı altında yürütülmesi düşünülmüştür. Müdürlüğün örgütlenme biçimi ise şemada gösterilmiştir.

Şema V: Kültür-Eğitim ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nün İç Örgütlenmesi

Bu müdürlük bünyesindeki çalışmaları da üç kategoride toplamak mümkündür. Müdürlük bünyesinde görevlendirilmiş olan iki eleman belediyenin basına yönelik bütün haber bültenlerinin üretimi ve dağıtımından sorumludurlar ve bu süreçte basın danışmanı ile çok yakın çalışmaktadırlar. Bunlardan biri, aynı zamanda etkinliklerin fotoğraflanması ve gerektiğinde basına servis edilmesi görevini de üstlenmiştir. Her iki eleman da bu görevlerinden önce bir süre basın kuruluşlarında muhabirlik yapmışlardır. Kültürel etkinlikler olarak belirtilen kategoride, ağırlıklı olarak edebiyat dünyasının ünlü ya da az bilinen isimlerini anmaya yönelik toplantılar, sergiler düzenlenmesi söz konusudur.

Basın Danışmanlığı : Yazılı bir görev tanımı bulunmamakla birlikte, bu danışmanlığın çalışmaları belediyenin medya ile ilişkilerini düzenli biçimde sürdürmek olarak özetlenebilir. Basın Danışmanlığı son zamana kadar yardımcı eleman olmaksızın tek kişi olarak çalışmış, daha sonra kadrosuna bir iletişim fakültesinin halkla ilişkiler bölümünden yeni mezun bir eleman almıştır. Danışman yirmi yıldan fazla deneyime sahip eski bir gazetecidir ve yaklaşık beş yıl bir gazetenin haber müdürlüğünü sürdürmüştür. Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Müdürlüğü kadrosunda bulunan iki eleman Basın Danışmanı'nın rutin basın bülteni ve fotoğraf çekimi taleplerini

karşulamakta ve karşılıklı etkileşim içinde çalışmaktadırlar. Bu birim, belediye başkanının basın raporlarına zaman zaman katkıda bulunmaktadır. Dışarıdan hizmet olarak alınan basın taraması sonuçları Basın Danışmanı aracılığı ile kuruluş içinde dağıtılmaktadır. Bu sonuçlara dayalı olarak da dönem dönem basında yer alma ile ilgili analizler başkana sunulmaktadır.

Belediyenin Hedef Kitleleri

Genel olarak kuruluşların dikkate alması gereken hedef gruplar oldukça çeşitlidir: kendi çalışanları, mal/hizmet desteği verenler, yatırımcılar, tüketiciler/kullanıcılar, fikir önderleri, dağıtımçı ve satıcılar, rakip kuruluşlar en bilinenleridir (Kocabaş vd., 1999: 82-98). Belediye yönetimlerinin seçim ile işbaşına geliyor olması, bölgedeki yerleşik nüfus (birincil hedef grup) ile yönetim arasındaki ilişkiyi başka bir boyuta taşır. Yönetimin, bu hedef gruba yönelik halkla ilişkiler çalışmaları, aynı yönetimin siyasal iletişim çalışmalarını güçlendirecek etkiye de sahiptir. Kalender tarafından ayrıntılı biçimde açıklanan yüzyüze oy toplama tekniği (2000: 111-113) ile büyük paralellik gösteren iki örnek uygulamaya Beyoğlu Belediyesi'nde de rastlanmıştır: halk/mahalle meclisi toplantıları ve başkanın sürpriz semt gezileri. Olası diğer hedef gruplar; bölgedeki işyeri sahipleri ve çalışanları, bina/daire sahipleri, günlük ziyaretçi nüfus, Beyoğlu'yu sevenler, muhtarlar, bölgedeki sivil toplum kuruluşları, merkezi hükümeti temsil eden birimler, komşu belediyeler, basın kuruluşları, bölgedeki fikir önderleri, siyasi parti temsilcilikleri, belediye meclisi üyeleri, belediye birlikleri, yatırımcılar, sendikalar diye sıralanabilirler. Ancak, yerel yönetim kuruluşlarının hedef kitleleri sayılanların ötesinde çok daha fazla sayıda olabilir. Birincil hedef gruplar içinde özel bir yeri olan yerleşik bölge halkı, son yapılan nüfus sayımı (2000 yılı) sonuçla-

rına göre 230 bin civarındadır. Bu nüfusun % 48'si (110 bin) kadın, % 52'si (120 bin) erkektir. Nüfusun tümü, belediyenin merkez ilçe olması nedeniyle, il sınırları içinde yaşamakta, köy nüfusu bulunmamaktadır. Bölgenin ziyaretçi nüfusu kesin olarak bilinmemekle birlikte, günlük bir milyondan fazla olduğu tahmin edilmektedir. Bu açıdan ilçedeki en yoğun bölgenin Karaköy, Galata, İstiklal Caddesi, Tarlabası Bulvarı, Gümüşsuyu ve Cihangir'i de kapsayan bölge olduğu tahmin edilmektedir.

Halkla İlişkiler Yönetimi Açısından Beyoğlu Belediyesi'ndeki Uygulamaların Değerlendirilmesi

Beyoğlu Belediyesi'nin, halkla ilişkiler amacıyla yürüttüğü iletişim çalışmalarının kuruluş bünyesindeki üç farklı birim tarafından düzenli olarak yerine getirildiği saptanmıştır. Bu uygulamaların halkla ilişkiler kuramı ve teknikleri içindeki yerini belirlemek amacıyla, saptanan çalışmaları halkla ilişkiler yönetimi anlayışı, kullanılan halkla ilişkiler karması - araçları/teknikleri diye de bilinir - ve halkla ilişkiler bütçesi açısından değerlendirmeye tabi tutmak gerekecektir. Aşağıda bu üç noktadan hareketle değerlendirmeler yapılmaktadır.

Halkla İlişkiler Yönetimine Yaklaşım

Halkla ilişkiler işlevi başkan tarafından önemsenmektedir. Bu yaklaşım kuruluş içinde formal ya da informal yollarla pek çok kez dile getirilmiştir. Ön araştırma sırasında görüşülen birim müdürlerinin tamamı başkanın bu yaklaşımını bildiklerini yansıtan ifadeler kullanmışlardır. İlgili başkan yardımcısının şikayet dinleme, sorun çözme, diyalog kurma, gibi iletişim temelli özelliklere ve başkanın bulunmadığı dış toplantılarda kuruluşu temsil etme görevine sahip olduğu gözlenmiştir. Öte yandan halkla ilişkiler planlaması konusunda resmi bir

formasyonu yoktur. Bununla birlikte belediyeçilik deneyimi yirmi yıla yakın, siyasal seçim kampanyalarında 'halkla ilişkiler' kolundaki deneyimi ise yirmi yıldan yüksektir. Ancak, gerek üst yönetime dahil olanlar, gerek birim müdürleri halkla ilişkiler işlevini bir kaç teknik olarak saymaktadırlar: sosyal yardımlar, şikayet toplama, danışma hizmetleri, yüzyüze iletişim. Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nün gerçekleştirdiği etkinlikler Basın Danışmanı hariç hiçbir üst ve orta düzey yönetici tarafından halkla ilişkiler hizmetleri olarak ifade edilmemiştir. Halkla İlişkiler niteliğindeki çalışmaların başında bulunan birim müdürlerinin halkla ilişkiler / iletişim alanında örgün öğrenimden diplomaları olmadığı görülüyor. Basın-Halkla İlişkiler Müdürü; Turizm öğrenimi görmüş, Kültür-Eğitim ve Sosyal İşler Müdürü ise Açıköğretim'de Halkla İlişkiler öğrenimine yeni başlamıştır. Basın Danışmanı ise Edebiyat öğrenimi görmüştür.

Belediyede planlı halkla ilişkiler programı yürütüldüğünü söylemek oldukça zordur. Buna karşılık yıllar içinde kalıcı olmuş ve gelenekselleşmiş etkinliklere rastlanmaktadır: İstanbul'un Fethi Kutlamaları, Yaz Spor Okulu, Birlikte Yaşamak Konseri, Sünnet Şöleni vb. Ancak, stratejik halkla ilişkiler yönetimi anlayışının gerektirdiği; amaç belirleme, hedef kitle analizi, iletişim etkinliklerinin belirlenmesi ve programlanması gibi adımların izlendiğine tanık olunmamış, ilgili birim yöneticileri de bunu doğrulamışlardır. Belediyenin hedef kitlesi olarak sayılabilecek 230 bin yerleşik nüfus, tahmini bir milyondan fazla günlük ziyaretçi ve bölgedeki işyerleri hakkında hazırlanmış bir profil raporu bulunmamaktadır. İşyerleri ve yerleşik nüfus ile ilgili veriler gerek belediyenin ilgili birimlerindeki resmi kayıtlardan gerek mahalle muhtarlıklarındaki resmi kayıtlardan elde edilebilir olmasına karşılık, bu verilerin

analizi yoluyla da ortaya konmuş bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak, halkla ilişkiler birimi zaman zaman 'beyaz masa'ya yapılan başvuruların tasnifini ve temel veri analizlerini yapmaktadır. Bu analizler yoluyla, örneğin mevsimsellik gösteren şikayet başvurularına karşı önceden hazırlık yapılabilmektedir - yaz aylarında yoğunlaşan alt yapı çalışmaları, kış aylarında yoğunlaşan mazgal tıkanıklığı şikayetleri gibi.

Halkla İlişkiler amacı taşıyan etkinlikler olarak neler yapılacağına, ne zaman yapılacağına kimin karar verdiği halkla ilişkiler yönetimi açısından önemli bir noktadır. İlginç olan şudur ki; bu süreçte ilgili başkan yardımcısının rolü oldukça azdır. Araştırmada saptanmış halkla ilişkiler çalışmalarından Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nün gerçekleştirdiklerinin önemli bir kısmı Basın Danışmanı tarafından geliştirilmiş projelerdir. Danışman ile üst yönetim arasındaki hiyerarşik yakınlık süreci kolaylaştırmaktadır. Öte yandan, Basın-Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nün yeni proje üretimi daha azdır. Genellikle rutin, gelenekselleşmiş organizasyonları ilgili başkan yardımcısı aracılığıyla onaylatarak yerine getirmektedir. Sosyal yardımlar ise hemen hemen tamamen Basın-Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nün inisiyatifi altında rutin olarak yerine getirilmektedir. Halkla İlişkiler niteliğindeki etkinliklerin, Belediye Yasası'nın belirlediği ilkelere ve zaman zaman yayınlanan genelgelere uygun olması esas olduğundan halkla ilişkiler yönetimine yaklaşım kısmen bu çerçevede de belirlenmektedir.

Uygulamaların Halkla İlişkiler Araçları Açısından Sınıflandırılması

Belediye'deki halkla ilişkiler amaçlı çalışmaları daha önce iş analizleri olarak sınıflandırmış ancak halkla ilişkiler terminolojisine uygun olarak ele almamıştık. Halkla

ilişkiler karması/araçları olarak sınıflandırmak gerekirse yapılan çalışmalar şu şekilde adlandırılabilir: sosyal sorumluluk amaçlı çalışmalar, danışma ve yönlendirme hizmetleri, sembolik davranışlar-törenler-ritüeller, özel etkinlikler (events), medya ile ilişkiler, web sitesi yönetimi, desteklemeler, duyurular, sunum-sergilemeler*.

Sözü edilen türden çalışmaların ayrıntıları şunlardır: *Sosyal Sorumluluk Amaçlı Çalışmalar* (Kömür dağıtımı, Erzak dağıtımı, Sıcak yiyecek dağıtımı, İlaç yardımı, Yol yardımı, Ev yardımı, Diyaliz hastalarının rutin nakliyesi, Kırtasiye yardımı, Özürlü öğrencilerin rutin okul servisi), *Danışma ve Yönlendirme Hizmetleri* (Talep dilekçelerinin kabulü ve takibi, Talepleri ilgili kurumlara yönlendirilme), *Sembolik Davranışlar, Törenler ve Ritüeller* (Kurum personeli ile piknik, Başsağlığı mektubu, Kurum personeli ile yemek, Yeni evlenmiş çifte tebrik mektubu, Semt ziyaretleri, Ramazan Çadırı ve Eğlenceleri), *Özel Etkinlikler* (23 Nisan Etkinlikleri, 19 Mayıs Etkinlikleri, 29 Mayıs İstanbul'un Fethi Etkinlikleri, Sanatsal Anma Etkinlikleri, 'Birlikte Yaşamak' Konseri, Sünnet Şöleni, Sergiler, Yaz Spor Okulu, Halk Meclisleri),

*Literatürde; 'halkla ilişkiler araçları', 'uygulama alanları', 'halkla ilişkiler teknikleri' gibi başlıklar altında rastlanan iletişim faaliyeti türleri bu çalışmada 'halkla ilişkiler aracı' olarak benimsenmiş ve terminolojide kısmen değişiklik de yapılmıştır. Belirtilen başlıklara rastlanan yayınlar için bkz: Hunt ve Grunig (1994) *Public Relations Techniques*; Seitel (2001) *Effective Public Relations*; Kohl (2000) *Getting Attention: Leading-Edge Lessons For Publicity and Marketing*; Dilenschneider (2000) *The Corporate Communications Bible*, Baskin vd. (1997) *Public Relations: The Profession and The Practice*; Kazancı (2002) *Kamuda ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler*, 4. Baskı; Peltekoğlu (2001) *Halkla İlişkiler Nedir?*, 2. Baskı; Önal (1997) *Halkla İlişkiler*; Ayla Okay (1999) *Kurum Kimliği*; Deal ve Key (2001) *Kurum İçi Halkla İlişkiler*; Güzelcik (1999) *Küreselleşme ve İşletmelerde Değişen Kurum İmajı*.

Medya İle İlişkiler (Medya ile ilişkiler, Fotoğraf ve görüntü kaydı), *Web Sitesi Yönetimi* (Kurumsal Web Sitesinin Yayını), *Desteklemeler* (Makina parkı desteği, Duyurum desteği), *Duyurumlar* (Afiş ve pankartlar, Web sitesi yoluyla, Resmi yazı, Anons), *Sergileme ve Sunumlar* (Kurum içi lansmanlar, Fuarlar).

Halkla İlişkilerin Finansal Kaynakları Yapılması uygun görülen halkla ilişkiler etkinliklerine belediye yönetiminin gelirlerinin elverdiği ölçüde kaynak ayrılmaktadır. Ancak, mali işler yönetiminin, bütçe kısıtları nedeniyle gösterdiği direnç o kadardır ki, büyük ölçekli etkinliklerin dış destek olmaksızın yapılması mümkün değildir. Daha çok toplumsal bağlılık (Okay, 1998: 31-35) kapsamında belediyeye yapılan maddi yardımlar olarak görülmesi gereken bu desteklerle geleneksel sünnet şöleni, fetih şöleni, yaz spor okulu gibi büyük bütçeli etkinliklerin gerçekleşmesi mümkün olmaktadır. Bu kapsamdaki destekler ile erzak yardımı ve yaka-cak yardımlarının da bir kısmı karşılanmaktadır. Belediyenin, profesyonel halkla ilişkiler yönetimi uyguladığı bilinen hiçbir ticari kuruluş ile bir sponsorluk anlaşması yapmamış olması dikkat çekicidir. Bu tür işbirlikleri dünyanın başka ülkelerinde oldukça sık başvurulan çözüm yollarıdır. Örneğin, İngiltere’de görülen bir örnek uygulamada; arka koltukta emniyet kemeri takmayı özendirmek amacıyla tasarlanan kamu yararı projesini hayata geçirmek isteyen ilgili bakanlık, bu projenin duyurum masraflarını karşılamak amacıyla büyük otomobil, lastik ve otomobil kiralama şirketlerini proje ortağı olarak dahil etmeyi başarmıştır. Özgelirler ile karşılanan halkla ilişkiler etkinlikleri daha çok düşük masraflıdır ve çoğu kırtasiye ve ucuz bedelli iletişim çalışmaları türündedir. Bunların arasında, belediyenin kendi üst ve orta düzey yöneticileri arasında diyalogu geliştirmeye yönelik yaz aylarında yapılan

piknikleri de saymak mümkündür. Halkla İlişkiler çalışmalarının finanse edilmesinde sürekli bir sıkıntı yaşandığı, somut bir şekilde bütçelendirilemediği dikkati çekmiştir. Gerek mali işlerden sorumlu başkan yardımcısı, gerek halkla ilişkilerden sorumlu başkan yardımcısı bu durumun nedeni olarak belediyenin genel bütçesinin, zorunlu harcamaları karşılamanın ötesinde pek az mali gücü olmasını göstermektedirler.

Değerlendirme

Çalışmada elde edilen bulgular, açık katılımlı gözlem yoluyla toplanabilen dışa vurulmuş davranışlar ve üretilere dayandırılmıştır. Belediyenin ürettiği hizmetler ve iş çıktıları üzerinde yapılan inceleme sonunda belediyenin halkla ilişkiler işlevinin üç ayrı birim tarafından yürütüldüğü saptanmıştır. Bu birimler; Basın-Halkla İlişkiler Müdürlüğü ve Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Müdürlüğü ile Basın Danışmanlığı’dır. Belediyenin üst yönetimi ve birim müdürleri arasında halkla ilişkiler işlevinin; sosyal yardımlar, danışma ve yönlendirme, şikayetleri toplama ve yüzyüze iletişim çerçevesinde anlaşıldığı görülmüştür. Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Müdürlüğü’nce yürütülen çalışmalar ile halkla ilişkiler anlamı arasında ilişki kuran tek yetkili Basın Danışmanı’dır. Bu durum, halkla ilişkiler işlevinin neden iki ayrı müdürlük ve Basın Danışmanlığı eliyle yürütüldüğünün de yanıtı olmaktadır. Medya ilişkileri olarak adlandırılan ‘yazılı ve görsel-ışitsel basın’ ile yürütülen iletişimin de halkla ilişkiler kavramı içinde anlaşıldığı görülmüştür. Örgütlenme biçimi açısından bakıldığında, halkla ilişkiler niteliğindeki çalışmaların tümünün, adı içinde ‘halkla ilişkiler’ ve ‘basın’ sözcüklerinin birlikte kullanıldığı birim bünyesinde toplanmış olması beklenebilirdi. Halkla İlişkiler kavramı içinde çağrışım yaratmayan medya ile ilişkilerin yürütülmesi çalışmaları üst ve orta

düzy yöneticiler arasında önemi yüksek, sık sık dile getirilen bir hedef olarak ifade edilmektedir. Bu tutum, literatürden de bilindiği üzere başka kuruluşlarda da yaygın olarak görülmektedir.

Halka İlişkiler nitelikli çalışmaları yürüten birimlerin belediye örgüt yapısında konumlandırılışı iki yol izlemektedir. Müdürlük olarak görülen iki birim aynı başkan yardımcısına bağlanmıştır. Hiyerarşik basamak olarak başkandan sonra ikinci kademede yer alırlar. Basın Danışmanı ise doğrudan başkana bağlıdır. Bu örgütlenme biçimi halkla ilişkiler işlevinin üst kademeye yakın konumlandırılmış olduğunu gösterir. Ancak, bu düzey halkla ilişkilerin etkililiğini de gözeterek konumlandırılacak en alt basamak olarak düşünölmelidir. Genellikle bu işlevin başkana doğrudan bağlı danışman niteliğinde, ancak komuta kademesinde yer alması eğilimi başlamıştır. Halkla İlişkilerin yönetimini üstlenen birimler olarak belirlenen; başkan yardımcısı ve kendisine bağlı iki birim müdürü ile başkana doğrudan bağlı basın danışmanlığının tüm kadroları içinde halkla ilişkiler öğrenimi görmüş kimse, araştırma süresinin sonlarına ulaşınca kadar bulunmuyordu. Ancak, birim müdürlerinden biri açıköğretimin halkla ilişkiler programına başlamış, son dönemlerde basın danışmanlığı birimine ise bu öğrenimi görmüş yeni mezun biri katılmıştır.

Yerel Yönetim kuruluşlarının kamu yönetimi içinde yer alışı, bu kuruluşların yasalar, yönetmelikler, yönergeler ve genelgelere uygun olarak yapılanması, yönetilmesi ve hizmetler üretmesini zorunlu kılmaktadır. Genelgelerin periyodunun sıklığı, halkla ilişkiler uygulamalarının uzun vadeli ve esnek biçimde planlanması önünde olası bir engel oluşturmaktadırlar. Belediye içindeki birimlerin gelenekselleşmiş programları

devam ettirip ettirmeyecekleri bir ölçüde bu tür düzenlemelere de bağlı görünmektedir. İlgili birimlerden birinin yöneticisi, araştırmanın yürütöldüğü dönemden kısa bir süre öncesine kadar belediyelerin davetiye basmasının ve 'propaganda çalışmaları' olarak ifade edilen bazı iletişim çalışmalarının belediye bütçesinden gerçekleştirilmesinin genelge ile yasaklandığını dile getirmiştir. Belediye bütçesinin hemen hemen tamamının belediyenin zorunlu ve öncelikli hizmetlerine ve harcamalarına ayrılması nedeniyle halkla ilişkiler etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için ayrılacak bir bütçe neredeyse yok gibidir. Bu durum, özellikle mali işlerden sorumlu başkan yardımcısının planlanan etkinlikler için talep edilen bütçelere ciddi biçimde direnç göstermiş olması ile açıkça ortaya konmuştur. Kırtasiye masrafı ve düşük harcamalı etkinlikler hariç, diğer uygulamaların hayata geçirilmesinde kuruluşların belediyeye verdikleri açık ve resmi destek sözkonusudur. Destekler; hizmet ya da mal olarak verilmektedirler. Halkla ilişkiler niteliğindeki çalışmalar; sosyal sorumluluk amaçlı çalışmalar, danışma ve yönlendirme hizmetleri, sembolik davranışlar-törenler-ritüeller, özel etkinlikler, medya ile ilişkiler, web sitesi yönetimi, desteklemeler, duyurular, sunum ve sergilemeler başlıkları altında toplanabilirler. Hiç başvurulmamış halkla ilişkiler araçları arasında; sponsorluk ve kurumsal reklamın bulunduğu görölmüştür. Bu açıdan bakıldığında, belediye'deki halkla ilişkiler çalışmalarının halkla ilişkiler araçlarının çok büyük bir kısmını kullandığı anlaşılır. Ancak, halkla ilişkiler çalışmalarının miktar olarak yoğunlaştığı alanın 'sosyal sorumluluk amaçlı çalışmalar' ile 'danışma ve yönlendirme hizmetleri' olduğu söylenebilir. Bunu takip eden çalışma 'medya ile ilişkiler'dir. Özel etkinlikler adıyla bilinen türden çalışmalar ise, uzun sürede planlanan, yoğun tempolu ve ayrıntı-

lı organizasyonların gerçekleştirilmesini gerektirmekte ve görüldüğü kadarıyla da daha yüksek oranda iş stresi yaratmaktadır. Beyoğlu Belediyesi'nde halkla ilişkiler niteliğindeki çalışmaları gerçekleştiren ekiplerin toplam büyüklüğünün birim yöneticileri dahil ondört olduğu saptanmıştır, ancak bu sayı, araştırmanın sonuçlanmasına yakın tarihlerde onbeşe çıkmıştır. Bu ekibin belediyenin toplam çalışan sayısı (627 kişi) içindeki oranı % 2.3'dür.

Sonuç

İstanbul'da bir ilçe belediyesinin halkla ilişkiler örgütlenmesi ve yönetimini ele alan kuruluş monografisi türündeki, niteliksel (kalitatif) bu çalışma 'yerel yönetimde halkla ilişkiler' diyebileceğimiz geniş konu başlığı içinde özgül bir uygulama örneğini araştırmıştır. Beyoğlu Belediyesi'nde üst yönetim tarafından önem verildiği sık sık belirtilen halkla ilişkiler çalışmalarının üç ayrı birim tarafından yürütüldüğü saptanmıştır: Basın-Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Kültür-Eğitim-Sosyal İşler Müdürlüğü ve Basın Danışmanlığı. Ancak, bu ayırımın gerekçesi, halkla ilişkiler işlevine verilen önem ile ilişkili değildir. Daha çok, bu kuruluştaki halkla ilişkiler kavramından anlaşılan ve beklenenlerin, halkla ilişkiler literatüründe yazılanlardan farklı anlaşılmasındandır. Bu birimlerin hiyerarşik basamak olarak başkandan uzakta konumlandırılmayışıları ise önemli bir nok-

tadır. Halkla ilişkiler ile ilgili birimlerde çalışanların toplamının, belediye çalışanları içinde % 2.3 gibi oldukça düşük bir paya sahip olması ve halkla ilişkiler ekibinin içinde, bu alanda öğrenim görmüş kimsenin -son günlerde bu nitelikte birinin ekibe katılmasına kadar - bulunmayışı dikkat çekici bulgulardır. Halkla ilişkiler niteliğindeki çalışmaları yürüten hiçbir birimin, tanımlanmış bir amaca yönelik ve tamamen planlanmış etkinlikler yürüttükleri de söylenemez. Halkla ilişkiler çalışmalarının dağılımının 'sosyal yardımlar' ve 'danışma ve yönlendirme' hizmetlerinde yoğunlaşmasına karşılık, halkla ilişkiler araçları olarak bilinenlerin birçoğunun burada kullanılmakta olduğu da görülmüştür. İki önemli halkla ilişkiler aracı olan sponsorluk ve kurumsal reklam ile ilgili uygulama örneğine rastlanmayışı, belediyenin temel sorunu olan bütçe kısıtlılığı ile doğrudan ilişkili gibi görünmektedir. Beyoğlu Belediyesi'nin halkla ilişkiler çalışmalarının, hemen hemen tamamının düşük masraflı tutulduğu ve toplumsal bağışçılık yoluyla sağlanan kaynaklara dayalı yürütüldüğü görülmüştür. Belirtilmesi gereken bir başka nokta da, belediye yönetimlerinin her türlü çalışmalarının; çok sayıda ilgili yasa, yönetmelik ve genelgeye uygun olması gereğince, halkla ilişkiler çalışmalarının yürütülmesinde de sınırlamaların bulunduğu gerçeğidir.

Kaynakça

- AKKIN, Nur (2002) 19.Yüzyılda Galata ve Pera, Literatür Yayıncılık, İstanbul.
- AZİZ, Aysel (2003) Siyasal İletişim, Nobel Yayınları, Ankara.
- BÜLBÜL, Rıdvan (1998) Halkla İlişkiler, y.y., Konya.
- CUTLIP, Scott M.; CENTER, Allen H.; BROOM, Glen M. (2001) Effective Public Relations, 8th Ed., Prentice-Hall, USA.
- DILENSCHNEIDER, Robert L (2000) The Corporate Communications Bible, New Millenium Press, USA.
- ERTEKİN, Yücel (1986) Halkla İlişkiler, 2. Baskı, TODAİE Yayını, Ankara.

- FLETCHER, Mark (1999) *Managing Communication in Local Government*, Kogan Page, London.
- GÜNDAY, Metin (2002) *İdare Hukuku*, 6. Bası, İmaj Yayıncılık, Ankara.
- GÜRDAL, Sahavet (1997) *Halkla İlişkiler ve Yerel Yönetimlerde Uygulamalar*, RGA Yönetim Danışmanlık, İstanbul
- GÜZELCİK, Ebru (1999) *Küreselleşme ve İşletmelerde Değişen Kurum İmaji*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- HUNT, Todd ve GRUNIG, James (1994) *Public Relations Techniques*, Harcourt, USA.
- JEFKINS, Frank (1995) *Public Relations*, 4th Ed., Pitman Publishing, Singapore.
- KALENDER, Ahmet (2000) *Siyasal İletişim: Seçmenler ve İkna Stratejileri*, Çizgi Yayınevi, Konya.
- KAZANCI, Metin (2002) *Kamuda ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler*, 4.Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara.
- KOCABAŞ, Füsün; ELDEN, Müge; YURDAKUL, Nilay (1999) *Reklam ve Halkla İlişkilerde Hedef Kitle*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- KOHL, Susan (2000) *Getting Attention: Leading-Edge Lessons For Publicity and Marketing*, Butterworth-Heinemann, USA.
- OKAY, Ayla (1999) *Kurum Kimliği*, MediaCat Yayınları, Ankara.
- OKAY, Aydemir (1998) *Halkla İlişkiler Aracı Olarak Sponsorluk*, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.
- OTIS, Baskin; ARANOFF, Craig; LATTIMORE, Dan (1997) *Public Relations: The Profession and The Practice*, 4th Ed., McGraw-Hill, USA.
- ÖNAL, Güngör (1997) *Halkla İlişkiler*, Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- ÖZDÖNMEZ, Metin; AKESEN, Aytuğ; EKİZOĞLU, Abdi (1999) *Halkla İlişkiler*, AB Ofset, İstanbul.
- PELTEKOĞLU BALTA, Filiz (2001) *Halkla İlişkiler Nedir ?*, Genişletilmiş 2. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul. Sabuncuoğlu, Zeyyat (1998) *İşletmelerde Halkla İlişkiler*, Genişletilmiş 4. Baskı, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- SEITEL, Fraser P. (2001) *The Practice of Public Relations*, 8th Ed., Prentice-Hall, USA.
- TORTOP, Nuri (1973) *Halkla İlişkiler*, Emel Matbaacılık, Ankara.
- YALÇINDAĞ, Selçuk (1988) "Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler", *Halkla İlişkiler Sempozyumu-87*, Ankara Ü. BYYO ve TODAİE Yayını, Ankara.
- YEOMANS, Liz ve ADSHEAD, Louise (2003) "The Role of Public Relations in Non-Electoral Participative Democracy: A Case Study Examining The Effectiveness of District Assemblies Within Tameside Metropolitan Borough Council", *Journal of Public Affairs*, Vol. 3, Issue 3, London.
- www.beyoglu-bld.gov.tr, 22. 03. 2003.
- www.beyoglu.gov.tr, 22. 03.2003.
- www.beyoglu.net, 22.12. 2002.
- www.mahalli-idareler.gov.tr, 5.8.2002.